

דרך הכסף

הכשרה פיננסית לצעירים

מערך שיעור למדריך

מפגש מספר 7:

נוער עובד -

זכויות וחובות

מזרחי טפחות

נושא המפגש: נוער עובד - זכויות וחובות

מטרות המפגש:

- הלומדים יכירו את החוקים הנוגעים לעבודת בני נוער ואת ההשלכות לגביהם.
- הלומדים יוכלו לקרוא תלוש משכורת ויכירו את רכיבי השכר והניכויים השונים.

משך המפגש: כ-45 דקות.

עזרים:

- ציוד להקרנת מצגת.
- לוח / גיליונות נייר + טושים.

חומרים לחלוקה ללומדים (בהתאם למערך השיעור):

- "הכנה לחידון - זכויות וחובות נוער עובד" (בהתאם למספר המשתתפים). שאלות החידון - ראה ניספח א' במערך השיעור (כולל תשובות למדריך).

מיקום המפגש ברצף הלימוד: מומלץ לקיים מפגש זה לפני מפגש - "בוקר בא לעבודה".

חומר רקע למדריך:

כחכנה למפגש, מומלץ להיכנס לאתרים הבאים על מנת ללמוד על חוקים הנוגעים לעבודת נוער:

<http://www.taasuka.gov.il>

http://www.hilan.co.il/Moked_Yeda_Lesachar/article_noar.htm

http://www.alljobs.co.il/ArticlePage.aspx?LinkWord=odd_job

<http://forums.nana10.co.il/Article/?ArticleID=564051>

<http://minimum.org.il/articles/show/166>

<http://www.moital.gov.il/CmsTamat/Rsrc/PDFPublish/pinkasnoar2011/index.htm>

מהלך המפגש:

זמן מומלץ	סוג הפעילות	נושא
1 דקה	מליאה	פתיחה
45 דקות	חידון /משחק	היכרות עם חוקי עבודת נוער
5 דקות	דיון במליאה	תלוש שכר
3 דקות	דיון במליאה	מושגים מעולם העבודה: ניכויים
3 דקות	דיון במליאה	מושגים מעולם העבודה: מס הכנסה
3 דקות	דיון במליאה	מושגים מעולם העבודה: ביטוח לאומי
2 דקות	דיון במליאה	סיכום

פתיחה

מטרה: המשתתפים יכירו את נושא המפגש.

זמן מומלץ:
1 דקה

הנחיות לניהול המפגש

הצג את נושא המפגש: "נוער עובד - זכויות וחובות" (שקף מספר 1).

היכרות עם חוקי עבודת נוער

מטרה: הלומדים יכירו את החוקים הנוגעים לעבודת בני נוער ואת ההשלכות לגביהם.

זמן מומלץ:
30 דקות

הנחיות לניהול המפגש

הצג את שקף מספר 2.

הסבר כי העסקת בני נוער מעוגנת בחוק (עבודת נוער תשי"ג-1953). החוק מחייב את המעסיקים וגם את בני הנוער. המחוקק דאג לבני הנוער והבטיח את זכויותיהם תוך התחשבות בגילם. במשך השנים נעשו תיקונים בחוק ונוספו שינויים. החוקים השונים מופיעים באינטרנט באתרים שונים.
הדגש כי חשוב שגם בני הנוער יכירו את זכויותיהם וחובותיהם.

הסבר כי את ההיכרות עם חוקי העבודה של נוער עובד נעשה באמצעות חידון/משחק תחרות בין קבוצות - חידון זכויות וחובות נוער עובד.

חלק את המשתתפים ל- 3-4 קבוצות.
חלק לכל משתתף בקבוצה את הדף "**הכנה לחידון – עיקרי זכויות וחובות נוער עובד**".
 על כל קבוצה ללמוד את החוקים ולהיערך לתחרות.
הקצה להכנה כ-15 דקות.
 שים לב! לאחר ההכנה אסוף את כל הדפים, כך שלא יעשה בהם שימוש במהלך החידון.

הסבר למשתתפים את **כללי החידון**:
 על כל קבוצה ללמוד היטב את החוקים הנוגעים לעבודת בני נוער, בהתאם לדף ההכנה. המענה על שאלות החידון הוא על-ידי משתתפים בודדים מהקבוצה, אך הניקוד הוא משותף לכל הקבוצה (לכן הקבוצה צריכה להבטיח שכל חבריה מתכוננים היטב).
התנהלות החידון:

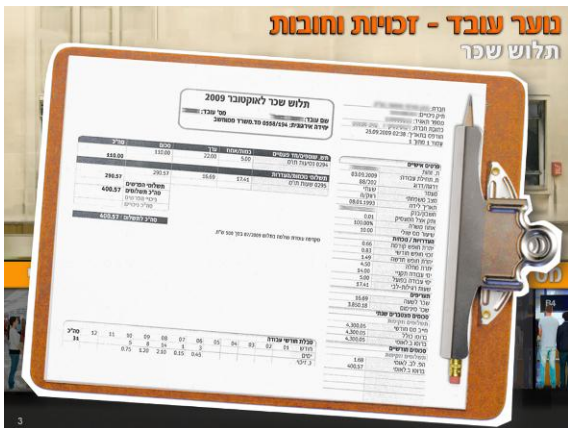
המדריך יפנה לאחד המשתתפים מקבוצה א' ושאל אותו שאלה. רק למשתתף זה מותר לענות ורק תשובה מלאה תעניק את מלוא הנקודות.
 אם ענה נכון – קבוצתו מקבלת 5 נקודות.
 אם ענה לא נכון, ענה תשובה חלקית או לא ענה – המדריך יעביר את השאלה לחבר אחר בקבוצה א'.
 אם המשתתף השני ענה נכון - הקבוצה מקבלת 3 נקודות.
 אם המשתתף השני ענה לא נכון, ענה תשובה חלקית או לא ענה – המדריך יעביר את השאלה לחבר בקבוצה ב'. קבוצה ב' תקבל 2 נקודות על תשובה נכונה.
 אם גם החבר מקבוצה ב' לא ענה נכון, המדריך יציג את התשובה הנכונה ואף קבוצה לא תקבל ניקוד.
 השאלה החדשה הבאה תופנה לקבוצה ב', וכך הלאה.
 הניקוד בחידון הוא משותף לכל הקבוצה, לכן חשוב שכל קבוצה תדאג שכל חבריה יהיו מוכנים ויכירו את החוקים.

העבר את החידון, לפי הכללים הרשומים לעיל. ודא שהחוקים מובנים למשתתפים לפני שתעבור לשאלה הבאה. אפשר ויכוח או דיון קצר תוך כדי החידון, אם מיועד להבהרת החוק.

רשום את הנקודות על הלוח.

אם יש לך אפשרות, הענק פרס קטן לקבוצה המנצחת.

ציין כי ניתן למצוא באינטרנט אתרים ובהם כל החוקים והתקנות הנוגעים לעבודת נוער, כגון: אתר משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, אתרים של משרדי עו"ד, אתר של הנוער העובד ועוד. בחלק מאתרי האינטרנט, כמו באתר הנוער העובד, קיימת אפשרות לשאול שאלות ולקבל תשובות.

תלוש שכר

מטרה: הלומדים יוכלו לקרוא תלוש משכורת ויכירו את רכיבי השכר והניכויים השונים.

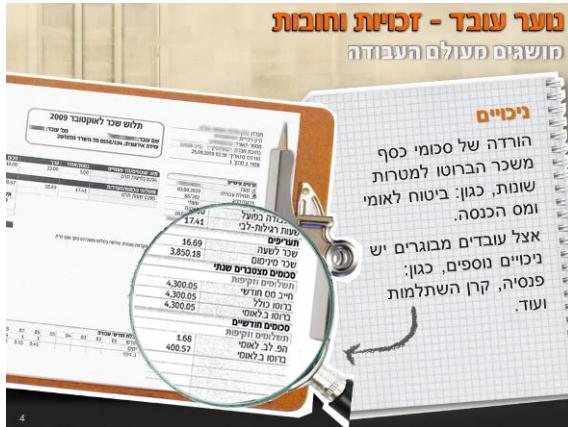
זמן מומלץ:
5 דקות

הנחיות לניהול המפגש

הצג את שקף מספר 3.

הסבר כי נוער עובד מקבל תשלום עבור תעסוקתו, בליווי תלוש משכורת המפרט את רכיבי השכר. ציין כי בעבודות "פרטיות", כגון הוצאת כלבים או בייבי-סיטר, התשלום אינו מלווה בתלוש משכורת.

הצג את מבנה תלוש המשכורת בהתאם לדוגמה בשקף.
הסבר מהו שכר הברוטו ושכר הנטו וציין כי בדוגמת תלוש השכר בשקף, אין הבדל בין שכר הברוטו לשכר הנטו, כיוון שתקרת ההכנסה נמוכה יחסית.

מושגים מעולם העבודה: ניכויים

מטרה: הלומדים יוכלו לקרוא תלוש משכורת ויכירו את רכיבי השכר והניכויים השונים.

הנחיות לניהול המפגש

תוכל לנהל חלק זה של השיעור באמצעות שאלות ותשובות, בהנחה שהמשתתפים מכירים קצת את הנושא.

הצג את שקף מספר 4.

הסבר כי ישנם מספר מונחים בסיסיים מתחום העבודה, אשר כל מי שעובד כשכיר ומקבל תלוש משכורת, צריך להכיר אותם. המונח הראשון - ניכויים.

מושגים מעולם העבודה: מס הכנסה

מטרה: הלומדים יוכלו לקרוא תלוש משכורת ויכירו את רכיבי השכר והניכויים השונים.

זמן מומלץ:
3 דקות

הנחיות לניהול המפגש

הצג את שקף מספר 5.

ציין כי בני נוער חייבים למלא טופס 101 למס הכנסה, בו הם מדווחים את פרטיהם האישיים. בני נוער עובדים העוברים את סף המס צריכים לשלם מס הכנסה (סף המס עשוי להשתנות מעת לעת).

מושגים מעולם העבודה: ביטוח לאומי

מטרה: הלומדים יוכלו לקרוא תלוש משכורת ויכירו את רכיבי השכר והניכויים השונים.

זמן מומלץ:
3 דקות

הנחיות לניהול המפגש

הצג את שקף מספר 6.

הסבר כי המעסיקים חייבים לשלם ביטוח לאומי עבור עובדת בני נוער ואסור להם לנכות זאת משכר העבודה.

סיכום

זמן מומלץ:
2 דקות

הנחיות לניהול המפגש

הצג את שקף מספר 7.

ציין כי במפגש זה היכרנו את חוקי העבודה הנוגעים לבני נוער ובמפגש הבא גם נעסוק בנושא עבודת בני נוער: איך מחפשים עבודה וכיצד נערכים לראיון קבלה לעבודה.

בסוף המפגש, חלק לכל משתתף את הדף עם חוקי העבודה שחולק כהכנה לחידון - "הכנה לחידון - עיקרי זכויות וחובות נוער עובד".

נספח א' - חידון זכויות וחובות נוער עובד - שאלות ותשובות למדריך

1. ניר יחגוג בחנוכה את יום הולדתו ה-15. כל הקיץ הוא עבד בדוכן של מזון מהיר בקניון והוא מעוניין להמשיך בכך במשך שנת הלימודים. האם החוק מאפשר זאת?
(תשובה: לא. רק אחרי יום הולדתו ה-15).
2. דנה עובדת 4 שעות ביום בפרויקט של העירייה. אחרי 3 ימי עבודה היא הודיעה למנהל העבודה שמגיעה לה הפסקה של 45 דקות, מדי יום. האם היא צודקת? מה אומר החוק?
(תשובה: לא צודקת. החוק קובע שמנוחה כזו מגיעה רק למי שעובד לפחות 6 שעות).
3. מעין, בת ה-17 וחצי, קיבלה תלוש משכורת וגילתה שניכס לה ביטוח לאומי. האם זה חוקי? מה אומר החוק?
(תשובה: לא. המעסיק חייב לשלם זאת על חשבון).
4. טל בן 14 וחצי. הוא ביקש להתקבל לעבודה בקייטנה בחופשת הקיץ כעוזר מדריך. האחראית על גיוס מדריכים אמרה לו שהוא צעיר מדי מכדי להתקבל לעבודה. האם היא צודקת?
(תשובה: לא. בני 14 רשאים לעבוד בזמן החופשה).
5. יותם בן 16. הוא התקבל כמדריך לקייטנה. האחראית על עוזרי מדריך הודיעה לו שביומיים שלפני פתיחת הקייטנה ייערכו ימי הכנה לעוזרי המדריכים. יותם ביקש לדעת האם ההשתלמות היא בתשלום. מה אומר החוק?
(תשובה: ימי הכנה נחשבים כימי עבודה ויש לשלם עליהם שכר מלא)
6. תמר כהן בת 15. היא קיבלה עבודה לקיץ בבית קפה. המעסיק ביקש ממנה לבוא לעבודה באופן חד פעמי בשבת בבוקר, במקום ביום ראשון. האם הבקשה חוקית? מה אומר החוק?
(תשובה: לא. החוק אומר שאין להעסיק נער ביום המנוחה השבועי. לגבי נערה יהודיה היום הוא שבת).
7. דני בן 16. הוא עובד בקיץ בחברה המארגנת אירועים. שעות העבודה שלו הן בין 10:00 ל-18:00. באחד הימים, כאשר אחד העובדים לא הגיע לעבודה, הוא התנדב להישאר ביחד עם עוד שני עובדים לשעתיים נוספות. בסוף החודש הוא ראה בתלוש כי לא קיבל כסף על שעתיים אלו. מנהל החברה טען שדני נשאר מרצונו כדי לעזור לחברים שלו. האם המנהל צודק? מה אומר החוק?
(תשובה: לא חוקי, אבל קצת בעייתי. החוק מחייב לשלם על שעות נוספות. אולם דני צריך היה לסכם זאת מראש עם המנהל ולקבל את אישורו ולא להציג לו עובדות מוגמרות).

8. נדב בן 17. הוא התקבל לתקופת ניסיון של שבועיים לעבודה כמלצר במסעדה. ביום האחרון של תקופת הניסיון הפיל נדב צלחת מלאת מזון על אחד הלקוחות. הצלחת נשברה, הלקוח זעם והיה צריך להבטיח לו פיצוי. בסוף המשמרת המנהל לקח את נדב הצידה וביקש ממנו שלא יבוא למחרת לעבודה, כי כפי הנראה אינו מתאים למלצרות. נדב ביקש את שכר השבועיים בהם עבד. המנהל כעס ואמר כי מראש היה מדובר בתקופת ניסיון ושעל נדב לשמוח שאינו מחייב אותו בתשלום ההוצאות שנגרמו עקב שבירת הצלחת. האם המנהל צודק? מה אומר החוק?

(תשובה: המנהל טועה פעמיים. ראשית, על תקופת ניסיון יש לשלם כמו על תקופת עבודה ושנית, החוק אוסר על הטלת קנסות ועונשים על נערים עובדים בגין תקלות שאינן במזיד).

9. אבי, בן 16, התקבל לעבודה בחברת פרסום קטנה כמחלק "פליירים" לבתים. מדובר בעבודה של שעתיים ביום במשך 3 ימים בשבוע במהלך כל השנה. התנאים סוכמו ואבי התחיל לעבוד. לאחר שבועיים אבי ביקש מהמעסיק שייתן לו מסמך כתוב ובו כל תנאי העבודה שלו, כולל השכר שיקבל כל חודש. המעסיק סרב ואמר שמספיק חוזה בעל פה, אין לו עורך דין והוא לא עושה חוזים. האם המעסיק צודק? מה אומר החוק?

(תשובה: המעסיק אינו צודק. חובתו לספק מסמך המציג את זכויות וחובות העובד, את תאריך תחילת העבודה, המשך הצפוי של תקופת העבודה, שעות העבודה, עיקרי התפקיד, שם הממונה הישיר, גובה השכר לשעה ופרטי המעסיק. הודעה זו יש למסור תוך שבוע מתחילת העבודה. לבני 18 ומעלה אפשר למסור את ההודעה תוך חודש).

10. אביבית בת 15. היא הגיעה ללשכת התעסוקה על מנת להירשם לעבודה בתקופת הקיץ. הפקידה אמרה לה שעליה להוציא פנקס עבודה. מה צריכה אביבית להביא ללשכת התעסוקה כדי שינפיקו לה פנקס כזה?

(תשובה: 2 תמונות פספורט, אישור מרופא, תעודת זהות או צילום תעודת זהות + ספח של ההורים בו היא רשומה).

11. הילה בת 15. היא התקבלה לעבודה חלקית וקבועה בחנות ספרי ילדים. הכנסתה החודשית הצפויה היא 1500 ₪ לערך. המעסיק ביקש ממנה למלא טופס 101. הילה התנגדה בטענה שמשכורתה צפויה להיות קטנה ועל כן אינה חייבת במס הכנסה ומן הסתם, גם אינה חייבת בדיווח. האם הילה צודקת? מה אומר החוק?

(תשובה: הילה אינה צודקת. היא אמנם אינה חייבת במס, אך היא חייבת בדיווח).